

РАЗРАБОТКА, УТВЪРЖДАВАЩА СЪВРЕМЕНОТО ЕСТЕТИЧЕСКО МИСЛЕНЕ¹

Тази монография атестира своя автор като ерудиран и задълбочен изследовател, който фокусира мисловните си усилия върху един колкото стар, толкова и нов проблем, но поставен от него в неочаквани ценностни ракурси. След „Светът като творба? Философия и естетизъм“ (София: Електронно издателство „Проектория“, 2014), книгата „Ауратично и театрично“ е *второто самостоятелно монографично изследване* на д-р Андрей Лешков. Изложено на 238 страници (при стандартен машинописен вид сигурно ще са над 300), произведението е структурирано във *Вместо увод, две части* (които са развити общо в пет глави) и *Вместо заключение*.

Драматургията на целия текст се развива около осветляването на понятията *театрично и ауратично*, обвързани с естетическото. Обаче тези прилагателни съвсем не са самостоятелни. Двете не се предпоставят, доколкото биват разгръщани чрез цялото на изложението. Обръщането към ауратичното и театричното се основава върху това, че те бележат условията естетическото да бъде мислено в неговата светогледност.

Вместо увод представя изследователските параметри на това съчинение: *характер, области на действие, методи, задачи, актуалност на темата*. Въз основа на три предпоставки авторът определя изследването си като *между- и многодисциплинно*. *Първо*: предметно-тематично става дума за едно *пресичане* между философия, социология, изкуствознание, културология. *Второ*: теоретико-методично работата се обръща към процедури, утвърдени от неокантианството, феноменологията, херменевтиката и към такива от социология на знанието, социология на културата, социология на изкуството, от нововъзникналата социология на философията.

Задачите на изследването са формулирани в контекста на актуалността на темата. *Първо*: ауратичното засяга „какво“ в естетическото, неговата идеална материя, докато театричното бележи „как“ – явяване на формата. *Второ*: ауратичното определя момента *идеалност*, докато театричното разкрива момента *изразност*. *Трето*: ауратичното съдържа онова, което наричат „живия живот“, докато театричното

¹ Андрей Лешков. Ауратично и театрично. (Основни светогледни тематизми на модерното естетическо мислене). София: Електронно издателство „Омда“, 2017. ISBN: 978-954-9719-98-7.

представя „самия живот“, „някой живот“, „нечий живот“. *Четвърто*: ако ауратичното онтологично присъствува, обаче *естетически* отсъствува, то театричното се определя откъм съотнасянето на онтологичното и естетическото при представянето.

Според автора, основните взаимоотношения, свързващи *ауратично* и *театрично*, остават обаче като цяло още научно непоблематизирани. По тази причина изследването на Андрей Лешков ги схваща откъм едно ново теоретично подхождане към преплитанията на естетическо и светогледно. Имат се предвид две начинания. *Първо*: тяхно представяне откъм ролята, която ауратично *plus* театрично са играли, както и ще играят, при осмисляне на процесите по секуларизиране и ресакрализация. *Второ*: експерименти по представяне на техните взаимодействия, както ги разкриват предвид нашата култура междувоенната есеистика и сегашното философстване.

Разгръщането на тезите, аотативно представени с *Вместо увод*, се осъществява чрез двете части на текста. В *Първа част* трите глави са адресирани към същностни черти на ауратичното и театричното. Разискват се три въпроса: *Какво е ауратично? Какво е театрично? Как е мислимо тяхното конкретно съединяване?*

Първият се отнася до връзката на ауратичното с естетическата феноменология. Тяхното свързване се въвежда чрез идеята за „естетическото (*като*) присъствуване“. Следват обръщания към фигури като Георг Зимел и Валтер Бенямин. Има ред подходи при проучване на техните творчества; д-р Лешков не ги разисква, като вместо това откроява две тематки, които са основни в неговия текст. *Първо*: културфилософската и социалнотеоретична релевантност на Кантовата естетика предвид мислите за модата, като вид коментар към които той представя нейната трактовка при Зимел. *Второ*: преосмисляне на модерността из едно „изтъляващо ауратично“ в изкуствата, каквито ги обрисова Бенямин. Вид посредник тук е екскурът „Идеята за формата на модата“, който очертава модата като значима за човешкото общностно присъствие и показва Томас Карлайл като основоположник на рефлексията върху модността, като, накрая, прави модата осмислима като образцово олицетворяваща съвременното ауратично.

Авторът представя „театрично“ като условие за възможността на театралното. При него разграничението *онтично – онтологично*, прокарано навремето от Хайдегер, става релевантно спрямо подхода към театъра и метафората „светът като театър“, задаваща схващането за социалното присъствие като „представяне“. Имат се предвид колкото *колективно представно* (Дюркейм) и *всекидневно представяне* (Гофман),

толкова също всеобемашото естетизиране при съвременето – както изтъква авторът, една основополагаща негова характеристика, многопосочно разглеждана от такива авторитетни мислители като Мишел Фуко, Волфганг Велш, Джорджо Агамбен.

Чрез една „метафорология на театричността“ се разисква въвеждането на идеята „светът като театър“ в античността и нейното възраждане в *целият свят актьорствува*. Върху материал от творчеството на Томас Мор, Хуан Луис Вивес, Мишел дьо Монтен, сър Френсис Бейкън, Робърт Бъртън, Рене Декарт, Томас Браун авторът представя свързването на *познание с действие* чрез сценичното общозначимо представяне.

Тук есеистиката на Георг Лукач и естетиката на руиновостта биват представени като такива феномени, които олицетворяват единението на ауратично и театрично. Лукач е схванат философскокултурно, но също и откъм жанра „есе“ като свидетелство за епохата около Първата световна война. Феноменът *руиново* се оказва разбираен откъм безсилието на настоящето да отхвърли отминалото; историята става осмислима чрез това, че при нея винаги се завръща някогашното. Въпреки че формите на руините не се променят, руината се променя: тук всички времеви модуси „съприсъствуват“.

Ако в първата част авторът се съсредоточава върху западни образци, втората част на изследването има стремежа да възстанови равновесието, като обръща своя поглед към отношенията между *ауратично* и *театрично* в явления от българската култура.

Тази част („Делата на идеите“) има две глави: първата, „Духът на есето“, разгръща мисловни експерименти с обща задача да бъдат изградени неголеми *трактати по естетика* от есета на Чавдар Мутафов. *Първо*: очертава се възможна тематика на несъстоялия се диалог между феноменологическа и философскожизнена мисловни нагласи в българската култура – основно междувоенната такава. *Второ*: есето се определя като околофилософски жанр с аналитико-трактатни възможности. *Трето*: показва се есеистиката като опит да бъде запазена изтъпящата ауратичност чрез театричността предвид такова естетическо мислене, което във време на криза необходимо стига дори до един или друг вид артистично присъствие.

След това изследването преминава към културфилософски и социологогнаниев прочит на философствването, който се развива чрез завършващата Глава пета, наречена „Синтезни вариации“. Тук авторът представя темата за *ритуала на мисълта*, който оживява общностни представи, определящи цялостта „живеене – мислене“. (Основен стилев образец за общността на школските мислители, твърди д-р Лешков,

дори и досега още остава средновековната схоластика.) Самите общностни представи пораждат схематизъм на съзнанието, който подтиква философите, мислещи в понятия, зададени от традицията, безропотно да следват формата на нейните ритуали.

Вместо заключение търси перспективите и възможностите на производните линии в изследването – нюансите при взаимоотношенията *театрично* – *ауратично*. Основен проблем тук е онова, което авторът, обещавайки в бъдеще да предложи изрично изследване по въпроса, обозначава като *апоретика на идеалното*.

И накрая, като извод: книгата „Ауратично и театрично“ предлага на читателите интригуваща среща с компетентен, информативен и на високо научно равнище текст. Имайки предвид несъмнените качества на тази книга, препоръчвам я като разработка, утвърждаваща както нашето съвременно естетическо мислене, така също българската философска хуманитаристика като перспективни интелектуални начинания.

Проф. д.ф.н. Иванка Стълова, ИИОЗ – БАН